

Dorpsvisie Wachstum 2025

Wachtum in 2025

Op dit moment in 2016 is Wachtum een klein dorp waar het prettig wonen en werken is. De Vereniging Dorpsbelangen Wachtum en omstreken heeft in samenspraak met de bewoners nagedacht over hoe Wachtum er over 10 jaar uit zou moeten zien en wat er nodig is om dat te bereiken.

Over tien jaar in 2025 is Wachtum een klein dorp met nog steeds een actief verenigingsleven. Prettig en veilig om te wonen. Het aantal inwoners schommelt tussen de 350 en 400, de vergrijzing zal zijn gestabiliseerd.

De veelal riet gedekte boerderijen, waarvan de meeste met een woonbestemming, geven het dorp een eigen markante uitstraling. Een aantal panden is verbouwd met meerdere appartementen onder één dak. Een deel wordt verhuurd als starters woningen. Dat zorgt er voor dat jonge gezinnen in Wachtum kunnen blijven wonen, terwijl het een uitnodiging is voor anderen om naar Wachtum te verhuizen. Ook oudere inwoners die kleiner willen gaan wonen, vinden er onderdak.

De vergrijzing heeft geleid tot toegenomen noaberschap, en een zorg coöperatie, of andere vormen van georganiseerde zorg voor elkaar, is opgericht. Hierdoor zijn zorg en welzijn van de (oudere) inwoners gewaarborgd. De aanwezigheid van jonge gezinnen draagt bij tot het in stand houden van de lagere school, het hebben van vele activiteiten in en daardoor voortbestaan van het dorpshuis. Dit draagt bij aan de leefbaarheid van het dorp in brede zin.

Er is een fietsvriendelijke en goed verlichte verbinding tussen Wachtum en Dalen. De verkeersveiligheid wordt verder bevorderd door snelheid afremmende maatregelen bij de ingang van het dorp aan het Oostereind. Van Giestee tot Rieweg is zelfregulerende LED verlichting aangebracht.

In 2025 zal het aantal actieve boeren misschien iets afgenomen zijn, maar de oppervlakte van de grond met een agrarische bestemming is gelijk gebleven. In voorgaande jaren heeft dit geleid tot het onttrekken van meerdere boerderijen aan een bedrijfsbestemming. Regelmatig overleg tussen boeren en burgers zorgt voor het behoud van de typisch landschappelijke waarden van het dorp.

Weelderig Wachtum is een aantrekkelijk dorp voor de recreatieve fietser en wandelaar, waarbij verschillende routes noord- en oostwaarts gevolgd kunnen worden. Picknick tafels langs de routes noden tot genieten van het uitzicht op dorp en es. Bloemenperken bij de ingangen van het dorp en kleurige bermen versterken het vriendelijke beeld.

Het multifunctionele sportveld wordt onderhouden door het dorp zelf. Sportverenigingen maken er actief gebruik van. Ook recreatieve activiteiten vinden er plaats. De muziek en revue verenigingen bestaan nog steeds, maar hun voortbestaan wordt wel bedreigd door een afnemend ledenaantal. De jaarlijkse rommel- en boekenmarkt trekt bezoekers uit het hele land.

De vrijgekomen (boeren) bedrijfspanden hebben geleid tot de komst van kleinschalige ambachtelijke bedrijven. Sommige houden zich bezig met kunstnijverheid, hetgeen de toeristische infrastructuur versterkt.

1. Inleiding

1.1 Waarom een dorpsvisie

De aanleiding voor het opstellen van een Dorpsvisie Wachtum 2015-2025 is tweërlei:

Een agenda voor de toekomst

Een dorpsvisie is een toekomstvisie. Het belangrijkste doel van de Dorpsvisie is het schetsen van een **ideaalbeeld** van de ontwikkeling van het dorp Wachtum voor de komende 10 jaar (2015-2025).

Behoud en toename van de leefbaarheid binnen het dorp staan centraal. De dorpsvisie is de rode draad voor het bestuur van de vereniging dorpsbelangen. In de visie wordt aangegeven wat er in het dorp leeft en waarmee het bestuur van de Vereniging Dorpsbelangen Wachtum en omstreken (VDW) zich moet bezig houden; de plannen voor de middellange termijn die daaruit voortvloeien, en de dorpsagenda voor de activiteiten op korte termijn.

Een veranderende rol van de gemeente

De gemeente Coevorden wil haar inwoners meer verantwoordelijkheid geven. Dit vraagt om een andere rol van inwoners, bestuurders en ambtenaren (de *'kracht van de samenleving in de participatiemaatschappij'*). Uitgangspunt is dat de inhoud van de dorpsvisie wordt bepaald door de inwoners van Wachtum zelf. De dorpsvisie sluit aan bij, maar is ook richtinggevend voor het gemeentelijk beleid. De gemeente krijgt bijvoorbeeld direct inzicht in de visie van de inwoners, zowel op het gebied van knelpunten als de voorgestane initiatieven. De gemeente sluit aan en ondersteunt waar nodig.¹

Werkwijze

Gebaseerd op de noodzaak om een toekomstbestendige agenda te hebben en de veranderende rol van de gemeente heeft het bestuur van Dorpsbelangen Wachtum eo het initiatief genomen om een dorpsvisie te ontwikkelen, die moet uitmonden in een dorpsagenda. Daarbij wordt rekening gehouden met

1. wat willen we en kunnen we als dorp zelf?
2. wat willen we realiseren met behulp van anderen, zoals de gemeente of de provincie?
3. wat verwachten we van andere partijen? (bijvoorbeeld subsidiegevers)

Het bestuur van VDW stelde op 19 januari 2015 een Werkgroep Dorpsvisie in. Op 3 maart 2015 kwamen 16 personen bijeen in Dorpshuis De Kom, waar onder leiding van een moderator (Wiek de Kleine) aan de hand van vooraf gekozen thema's werd gebrainstormd over allerlei ideeën die kunnen bijdragen aan de leefbaarheid van het dorp Wachtum in de komende jaren. In de maanden daarop werden met verschillende (leeftijds)groepen inwoners per thema verdere ideeën gegenereerd, die vervolgens door zeven huiskamer-groepjes werden uitgewerkt. In een plenaire zitting op 17 mei 2016 gaven een 40-tal inwoners cijfers aan de verschillende ideeën, die daarna onder leiding van Luit Hummel van de BOKD² werden geclusterd en op prioriteit gerangschikt. De conceptvisie werd vervolgens per mail voor commentaar aan de inwoners voorgelegd. Het

¹ www.coevorden.nl

² Breed Overleg Kleine Dorpen, de vereniging van Drentse dorpen en dorpsuizen, die zich inzet voor een vitaal en leefbaar platteland in Drenthe.

definitieve concept werd vervolgens met het gemeentebestuur besproken, waar nodig bijgesteld en vervolgens vastgesteld.

1.2 Beschrijving Wachtum

Wachtum is een oud agrarisch dorp. In het Stroetenveld in de Noord Es zijn sporen gevonden van een boerderij uit de eerste eeuw van onze jaartelling. In 1399 komen Wachtumers voor in de gerechtelijke uitspraken van de Etstoel. Er was in die jaren al sprake van een boerenbevolking en een boermarke. In 1612 zijn er 21 woonplaatsen met gemiddeld 9 inwoners per woonplaats. In 1807 zijn er 33 behuizingen en 187 inwoners. Wachtum is dan onderdeel van de gemeente Dalen; na de gemeentelijke herindeling van 1998 valt het onder de gemeente Coevorden. Op 30 maart 2016 had Wachtum eo 145 huishoudens met in totaal 385 inwoners.

Wachtum is een esdorp met lintbebouwing langs een lange dorpsstraat (Oostereind, Middendorp, Westereind). Het dorp wordt omsloten door de A37 (Hoogeveen-Meppen), de N34 (Emmen-Coevorden) en de provinciale weg N854 (Dalen-Oosterhesselen). Aansluiting op de N854 gaat in het oosten via de Giestee, en in het westen via de Rieweg. Er zijn drie uitstulpingen aan de lintbebouwing: De Oldehoek, met boerderijen stammend uit de oorspronkelijke geschiedenis van Wachtum, de Hakstee, een nieuwbouwwijkje ontstaan in 1972, en de Koematen met recent gebouwde woningen (1998-2012). Naar het noorden wordt Wachtum ontsloten door de Noordenveldseweg, via verschillende secundaire wegen aansluitend aan enkele bruggen over de Verlengde Hoogeveensevaart.

Het buitengebied van Wachtum strekt zich ten noorden uit tot aan de Hoogeveensevaart, ten oosten tot aan het Drostendiep, ten zuiden tot aan de N34 en de N854 en ten westen boven de Broekkampsweg, langs de Sombroek tot aan de Hoogeveensevaart.

Het agrarisch karakter van Wachtum wordt vooral bepaald door veeteelt en landbouw, maar voor een deel ook door de vele paarden die worden gehouden. Molen De Hoop deed tot een aantal jaren geleden nog dienst als graanmolen, maar is tegenwoordig een nostalgische herinnering aan de tijd van korenschoven en meelzakken. Wachtum had ook een eigen melkfabriek, maar door de toenemende grootschaligheid werd die in 1961 gesloten.

1.3 Kwaliteiten van Wachtum

In het dorp is een scala aan voorzieningen op sociaal, educatief, sportief, recreatief en cultureel gebied. Opvallend is de zelfredzaamheid van de inwoners, de bereidheid om voor elkaar klaar te staan en de vele initiatieven die in het dorp opborrelen en een bijdrage leveren aan de leefbaarheid.

Voorzieningen

Er zijn verschillende voorzieningen die belangrijk zijn voor het dorp.

Markeschool

De 'Markeschool' voor openbaar lager onderwijs is een belangrijke voorziening voor het dorp die bijdraagt aan onderlinge saamhorigheid. In 1741 stond er al een school in Wachtum. In 1856 werd een nieuwe school aanbesteed, die in 1904 afbrandde. De in 1905 nieuw geopende school werd in 1964 vervangen door de huidige Markeschool; een openbare lagere school, die geregeld onder druk staat vanwege dalende leerlingen aantallen.

Met de huidige 30-35 leerlingen lijkt op middellange termijn het voortbestaan verzekerd. De school vormt een belangrijk ankerpunt in het sociale leven van de dorpelingen, van wie 20% behoort tot de groep 0-14 jarigen en 18% tot de groep 25-44 jarigen (de ouders).

Eens in de drie jaar is er een schoolfeest waaraan het hele dorp met zijn buurtverenigingen deelneemt. De jaarlijkse 'Markedag' verbindt de school eveneens met de inwoners van het dorp. Het schoolplein is voorzien van een aantal speeltoestellen en kan ook buiten schooluren worden gebruikt.

Dorpshuis De Kom

De oude lagere school werd verbouwd tot dorpshuis met gymnastiek accommodatie. Dorpshuis de Kom werd in 1968 geopend en speelt sindsdien een centrale rol in het dorpsleven. Voor de vele verenigingen in het dorp is het dorpshuis onmisbaar.

Hier worden activiteiten georganiseerd zoals muziekavonden, sport- en spelavonden, vergaderingen, enz. Ook wordt er regelmatig gekookt voor dorpelingen, is er een kaartclub en een dansclub. Er is een podium voor uitvoeringen, waar onder andere de Wachtumer Revue en muziekvereniging Ons Genoegen gebruik van maken. Veldsporters maken gebruik van de kleedkamers. Bepaalde onderdelen van het gebouw zijn dringend aan onderhoud toe.

Foto Bert Raterink

Sportveld

In het dorp ligt een multifunctioneel sportveld dat onderhouden wordt door de dorpingen zelf. Het is in de eerste plaats de thuisbasis van de voetbal club (VV Wachtum), dat voor de KNVB is ingeschreven als Dalen 5. De Markeschool maakt eveneens gebruik van het veld in het kader van gezond bewegen voor kinderen. In de zomer worden er voetbal en volleybal toernooien georganiseerd. Het dorps huis zorgt voor kantine faciliteiten en kleedkamers. Het sportveld wordt ook gebruikt voor dorpsfeesten, carbidschieten met oud jaar en andere bijeenkomsten.

Verenigingsleven

Er is een rijk verenigingsleven, dat zich uit op sportief en cultureel gebied. De inwoners ontwikkelen voortdurend nieuwe initiatieven, zoals de Boerolympics, de Carbid academie, een jaarlijkse bazaar/rommelmarkt en recent een boekenmarkt. Er zijn relatief veel verenigingen voor de omvang van het dorp.

Vereniging Dorpsbelangen Wachtum en omstreken

De vereniging Dorpsbelangen Wachtum e.o. is in 1992 ontstaan op initiatief van de Buurtverenigingen. In het dorp bestond geen vereniging die de algemene belangen van het dorp Wachtum behartigde. Doelstelling van de vereniging is in hoofdzaak het behouden van een aantrekkelijk woon- en leefklimaat in het dorp.

Oranje Vereniging

De Oranje Vereniging is lang geleden opgericht (wanneer precies is onduidelijk) en heeft als doel de bekende 'Oranje' gekleurde dagen te organiseren. Hierbij gaat het specifiek over Koningsdag op 27 april en de begeleiding van de plechtigheden rond de Dodenherdenking op 4 mei. Eens in de 3 jaar organiseert de Oranje Vereniging mede het School- en Volksfeest.

Overige verenigingen

Daarnaast zijn er verenigingen die zich richten op sport of cultuur.

1.4 Veranderingen en ontwikkelingen in het dorp

Leefbaarheid

De leefbaarheid van een dorp als Wachtum wordt bepaald door de samenhang van voorzieningen als de lagere school en het Dorps huis en de omgevingsfactoren van het dorp.

In tegenstelling tot elders op het platteland is Wachtum niet aan het vergrijzen. In 2007 was 18% 65 jaar en ouder, in 2016 is dit nog steeds 18%.³ De gemiddelde leeftijd in 2016 is 40 jaar. De veelal grote boerderijen, die in de loop van de jaren leeg kwamen te staan, werden gekocht door 'import', wat meestal leidde tot behoud van het oorspronkelijke dorpsaanzicht. De school is gebaat bij de aanwas van jonge gezinnen, maar daarvoor moet de infrastructuur interessant genoeg zijn (sport, cultuur, winkels) en de uitstraling van het dorp uitnodigend zijn (betaalbare starters woningen, recreatie, vriendelijke omgeving, bedrijvigheid). De aanwezigheid van jonge gezinnen draagt bij tot het in stand houden van de school, het hebben van vele activiteiten in het dorps huis, en dus aan de leefbaarheid van het dorp in brede zin.

³ <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication>

De verwachting voor de komende 10 jaar is dat het aantal actieve boeren nauwelijks zal afnemen en dat de hoeveelheid grond met een agrarische bestemming gelijk zal blijven. Dit leidt tot het verder onttrekken van boerderijen aan een agrarische bedrijfsbestemming. Op dit moment staan een aantal boerderijen al meerdere jaren te koop. De voorheen aanwezige trek naar het platteland is tot stilstand gekomen, maar elders in het land lijkt deze weer op gang te komen. Dit biedt mogelijkheden voor de toekomst van Wachtum.

2. Visie op hoofdlijnen

1. Verkeer en veiligheid

Bij de ingang van het dorp aan het Oostereind zijn verkeerssnelheid afremmende maatregelen genomen, evenals bij de Markeschool. De veiligheid voor langzaam verkeer is verbeterd door de aanleg van een fietsvoorziening langs de Giestee, met een veilige verbinding onder door de verbrede N34. Door het hele dorp van Giestee tot Rieweg is zelfregulerende LED verlichting aangebracht in aantrekkelijke lantaarnpalen.

De wateroverlast in het Middendorp is voorbij door de vernieuwde riolering en verbeterde regenwater afvoer.

2. Wonen

In 2025 zal een aantal leegstaande boerderijen verbouwd zijn tot meerdere appartementen onder één dak. Een deel zal verhuurd worden als starters woningen. Dat zorgt er voor dat jonge gezinnen in Wachtum kunnen blijven wonen, terwijl het een uitnodiging is voor anderen om naar Wachtum te verhuizen. Oudere inwoners die kleiner willen gaan wonen vinden hier ook een onderdak.

Dit zal in goed overleg met gemeente, woningbouwvereniging en particulier initiatief tot stand zijn gekomen, gebaseerd op de uitkomsten van een woon enquête.

3. Toerisme en recreatie

Weelderig Wachtum is een aantrekkelijk dorp voor de recreatieve fietser en wandelaar, waarbij verschillende routes noord- en oostwaarts gevolgd kunnen worden. Picknick tafels langs de routes noden tot genieten van het uitzicht op dorp en es. Bloemenperken bij de ingangen van het dorp en kleurige bermten versterken het vriendelijk beeld.

4. Zorg en welzijn

Een vrijwilligerspool, of een andere vorm van georganiseerde zorg voor elkaar is opgericht, waardoor zorg en welzijn van de (oudere) inwoners zijn gewaarborgd. Sociale veiligheid wordt gewaarborgd via ondersteunende diensten van sociale media.

5. Bedrijvigheid

Vrijgekomen panden hebben ruimte gegeven voor de komst van kleinschalige ambachtelijke bedrijven. Sommige houden zich bezig met kunstnijverheid, hetgeen de toeristische infrastructuur versterkt.

6. Sport en Cultuur

Het multifunctionele sportveld wordt onderhouden door vrijwilligers uit het dorp. Sportverenigingen maken er actief gebruik van. Het dorps huis is een blakend middelpunt van sportieve en culturele activiteiten. De muziek en revue verenigingen bestaan nog steeds,

ondanks de continue bedreiging van een afnemend ledenaantal. De jaarlijkse boeken- en rommelmarkt zijn samengevoegd en dit trekt bezoekers uit het hele land.

7. Landbouw en natuur

In 2025 is het aantal actieve boeren in Wachtum nauwelijks verminderd, maar de oppervlakte van de grond met een agrarische bestemming is gelijk gebleven. Het karakteristieke es landschap blijft gewaarborgd; de bestaande houtwallen worden regelmatig onderhouden.

3. Thema's

1. Verkeer en Veiligheid

1.1 Inleiding

Wachtum ligt ingeklemd tussen de A37 (vierbaans autoweg Hoogeveen-Meppen, Duitsland), de N34 (provinciale weg Emmen-Coevorden, die in 2019 vierbaans wordt) en de N854 (provinciale weg Dalen-Oosterhesselen). Er zijn drie uitvalswegen: de Rieweg in het westen en de Giestee in het zuiden naar de N854, en de Noordenveldseweg naar het landelijk gebied ten noorden van Wachtum. Het dorp zelf wordt vooral bezocht door bestemmingsverkeer.

1.2 Knelpunten

1.2.1 Hoge verkeerssnelheid in het dorp

De lange doorgaande weg door Wachtum kent geen aparte voorzieningen voor voetgangers en fietsers. Gemotoriseerd verkeer bestaat voor een groot deel uit auto's van de bewoners, vrachtauto's voor het veevoederbedrijf en enkele melkveehouders, en steeds grotere landbouwwerktuigen van loonwerkers. Dorpelingen ervaren de hoge snelheid van personenauto's en landbouwwerktuigen als zeer onveilig. Een tweetal metingen, in 2014 verricht door de gemeente Coevorden, toonden echter aan dat de meeste voertuigen zich hielden aan de maximum snelheid van 50 km. Komende van Oosterhesselen wordt de snelheid van het gemotoriseerd verkeer geremd door de bocht naar het Westereind bij de ingang van het dorp. Anders is dat voor verkeer uit de richting Dalen, dat over de lange rechte Giestee (waar 80 km mag worden gereden) bij de ingang van het dorp aan het Oostereind nog steeds een lang recht stuk weg voor zich ziet. Het meeste verkeer remt pas verderop in het dorp af. Dit wordt door de aanwonenden aan het Oostereind als zeer gevaarlijk ervaren.

1.2.2 Verkeersonveilige situatie bij de lagere school

De Markeschool aan het Middendorp ligt aan de kruising met de Noordenveldseweg. Het zicht op schoolverlatende kinderen is slecht door de verkeerssituatie en de hoge snelheden.

1.2.3 Verlichting aan de openbare weg

De verlichting langs de doorgaande weg in het dorp (Oostereind, Middendorp, Westereind) wordt als onvoldoende gezien. Langs de Giestee ontbreekt de verlichting volledig, waardoor voor langzaam verkeer in het donker gevaarlijke situaties kunnen ontstaan. Ook zijn er berichten geweest over sociale onveiligheid.

1.2.4 Onveilige aansluitingen aan de N854

Komende uit Oosterhesselen is de afslag vanaf de N854 naar Wachtum gevaarlijk. Op verzoek van Dorpsbelangen heeft de provincie weliswaar een inhaalverbod ingesteld, maar er ontstaan nog

steeds riskante situaties door inhaalmanoeuvres bij links afslaand verkeer komend uit de richting Oosterhesselen.

Vanuit het dorp richting Dalen wordt het uitzicht op de N854 naar rechts sterk bemoeilijkt door de hoog gelegen es en de sterk uitdijende begroeiing.

Beide problemen worden versterkt door het toegenomen vrachtverkeer dat de N854 gebruikt als sluipteg tussen de A37 en de N34. De N34 wordt verdubbeld en gevreesd wordt dat daardoor de hoeveelheid verkeer op de N854 verder zal toenemen.

De verdubbeling van de N34 (start 2019) zal uitmonden in een rotonde met 6 uitgangen, waarvan de Giestee en Valsteeg deel uitmaken. Er is toegezegd dat langzaam en snelverkeer adequaat uit elkaar zullen worden gehouden. Met vertegenwoordigers van de provincie is onderzocht of een aparte fietstunnel onder de N34 haalbaar zou zijn. Dit werd afgewezen op basis van extra kosten die hiermee gemoeid zijn (ca 10% van de totale begroting van € 25 miljoen).

1.2.5 Wateroverlast

In het Middendorp is sprake van wegdekverzakking door wateroverlast, veroorzaakt door een slechte staat van de riolering en dichtgeslibde sloten in het dorp, die de afvoer van regenwater belemmeren. Vooral 's avonds wordt de weg daardoor gevaarlijk.

1.3 Actiepunten

1.3.1 Verkeer remmende maatregelen

In samenspraak met inwoners en gemeente moet worden nagegaan wat de beste manier is om bij de dorpsingang aan het Oostereind verkeer remmende maatregelen te nemen. Een projectgroep Verkeer zal worden ingesteld, die alternatieven onderzoekt op ruimtelijke haalbaarheid, aanvaardbaarheid en kosten. Bij de aanleg van voorzieningen kunnen vrijwilligers een bijdrage leveren. Tijdspad 2017-2018.

Bij de Markeschool wordt een 30 km zone ingesteld met Juliapalen om het verkeer te waarschuwen voor overstekende kinderen. De gemeente staat hier niet onwelwillend tegenover, maar verwacht initiatief van de school. Dorpsbelangen zal het schoolbestuur aansporen om met de gemeente in overleg te gaan. Tijdspad 2016-2017.

1.3.2 Veiligheid verhogende verlichting

De verlichting in het dorp zal worden verbeterd. Hierbij wordt gedacht aan zelfregulerende LED lampen. Deze moeten ook langs Giestee en Rieweg geplaatst worden. In samenspraak met de gemeente zal Dorpsbelangen zoeken naar nieuwe aantrekkelijke lantaarnpalen, die beter aansluiten bij het agrarisch karakter van het dorp. De geplande vernieuwing van de riolering biedt mogelijkheden om een aantal werkzaamheden te combineren. (zie ook glasvezel). Tijdspad 2018-2019.

1.3.3 Veilige aansluiting van uitvalswegen

De projectgroep Verkeer zal met gemeente en provincie overleggen over de mogelijkheid van een rotonde bij de aansluiting van de Rieweg aan de N854. Een rotonde (ovonde) bij de aansluiting Giestee, Valsteeg en N854 is reeds voorzien, maar de projectgroep zal zich inspannen om te voorkomen dat fietsers komend uit Wachtum de ovonde rond moeten fietsen. Andere oplossingen zijn mogelijk. Tijdspad 2018-2019

1.3.4 Tegengaan wateroverlast

Vernieuwing van de riolering heeft de gemeente reeds ingepland voor 2018, mogelijk 2019. In de begroting zijn herstel van wegdek en verlichting meegenomen. Dorpsbelangen zal in overleg met de gemeente overleggen hoe dit te combineren met een breder verlichtingsplan (zie eerder) en de aanleg van glasvezel.

Waar nodig en met steun van de gemeente zal Dorpsbelangen met grondeigenaren overleggen over het openmaken van dichtgeslibde sloten en afwateringen. Tijdsplan 2018.

2. Wonen

2.1 Inleiding

De gemeente Coevorden heeft in haar structuurvisie een aantal locaties aangewezen voor nieuwbouw van woningen. Wachtum hoort daar niet bij. Op dit moment (april 2016) is er nog één kavel te koop voor nieuwbouw van een woning aan de Koematen. Er is ooit gesproken over een bouwlocatie bij het sportpark, maar daar is in de gemeentelijke plannen niets van terug te vinden. De woningvoorraad in 2016 bedraagt 115 in het dorp en 37 in het buitengebied.

Er zijn vier huurwoningen in Wachtum, beheerd door de woningbouwvereniging Domesta. De overige woningen in het dorp zijn vooral (voormalige) boerderijen. Enkele boerderijen zijn nog agrarisch in bedrijf, maar de meeste zijn veranderd in woonboerderijen in het duurdere segment van de woningmarkt. De gemiddelde woningprijs in 2016 is € 271.000.

De woningbouwstrategie⁴ voor de grote en kleine kernen van de gemeente Coevorden tot 2020 stelt: Wachtum heeft als gevolg van een positieve migratieontwikkeling en WOZ waardeontwikkeling een zeer hoge score op de kernenkansenkaart⁵ van de gemeente Coevorden. De gemiddelde woningwaarde ligt flink hoger dan gemiddeld; dit kan verklaard worden vanuit de vele boerderijen die in de kern aanwezig zijn. Daarnaast is het bestaande aanbod redelijk stabiel. De kern kent een redelijk jonge bevolking en de komende jaren zullen dan ook verschillende leeftijdsgroepen nog groeien. Er zal zich echter zowel een sterke ontgroening als een vergrijzing gaan voordoen. Daar de kern echter is gelegen in een kwetsbaar gebied, met een grote landschappelijke en cultuurhistorische waarde, zal verdere uitbreiding van de woningbouw niet wenselijk zijn. De verdere woningvraag zal dan ook worden opgevangen in de kern Dalen. [...] Om bovenstaande redenen zal de kern Wachtum dan ook niet meer verder worden uitgebreid.

⁴ Notitie: Woningbouwstrategie voor de grote en kleine kernen van de gemeente Coevorden tot 2020. Coevorden, maart 2011.

https://www.coevorden.nl/fileadmin/_migrated/content_uploads/Woningbouwstrategie_vaststelling_beleidsnotitiw_mrt2011.pdf

⁵ De kernenkansenkaart is opgebouwd uit 4 factoren: de migratieontwikkeling over een periode van 10 jaar (1999-2008) / de ontwikkeling van de WOZ-waarde over een periode van 6 jaar (2001-2007) / het voorzieningenniveau dat in 2020 naar verwachting nog aanwezig zal zijn / en de te verwachten bereikbaarheid per auto en openbaar vervoer in 2020. Hierbij wordt per factor een score toegekend die hoog of laag is. De kernen met een lage score, worden het minst kansrijk geacht qua afzet van nieuwbouw, het vasthouden van eigen inwoners en het aantrekken van mensen van buiten de kern. Kernen met de hoogste score zijn het meest kansrijk in deze punten.

Op 30 maart 2016 had Wachtum 385 inwoners, waarvan 280 in de kern en 105 in de buitengebieden. Er waren 110 huishoudens in de kern met een gemiddelde grootte van 2,5 en 35 huishoudens in de buitengebieden met een gemiddelde grootte van 3,1. Er waren 20 éénpersoonshuishoudens, 60 huishoudens met kinderen en 65 65-plussers.⁶

2.2 Knelpunten

2.2.1 Geen starters woningen

Er zijn nauwelijks/geen betaalbare starterswoningen in Wachtum. Er zijn maar vier huurwoningen en hoewel Domesta op dit moment geen actief beleid heeft om de huurwoningen aan haar huurders te verkopen, zal het daaraan wel meewerken mochten deze in aankoop geïnteresseerd zijn.

Koopwoningen in het dorp zijn meestal te duur voor starters. Dit alles houdt de komst van jonge gezinnen tegen, waardoor een voorziening als de lagere school in gevaar komt. De komende jaren is naar verwachting het kabinetsbeleid ontmoedigend voor de bouw van sociale huurwoningen in kleine kernen. De gemeente Coevorden heeft Wachtum uitgesloten van nieuwbouw.

2.2.2 Geen doorstroming

Woningen in het duurdere segment zijn vooral verkocht aan ouderen die de koopprijzen konden opbrengen. Dit heeft bijgedragen aan het behoud van de veelal oudere boerderijen, maar de financiële crisis voorafgaand aan 2015 heeft de doorstroming belemmerd en tot een relatief grote leegstand geleid.

2.2.3 Geen inzicht in woon behoeften

Leegstand van grotere boerderijen en de ontmoediging van nieuwbouw biedt kansen om grotere boerderijen te splitsen in kleinere woonheden, met behoud van het boerderij karakter. Financiering van dit soort projecten, zowel vanuit de sociale woningbouwverenigingen of door particuliere projectontwikkelaars is onwaarschijnlijk zolang er geen duidelijk zicht is op de woonbehoefte van de inwoners van Wachtum.

2.3 Actiepunten

2.3.1 Woon enquête

In samenwerking met Domesta en andere partijen zal onderzoek worden gedaan naar de woonbehoeften van huidige, toekomstige en voormalige inwoners van Wachtum. Er zijn voorbeelden beschikbaar van dergelijke onderzoeken elders in Drenthe (Dalen, Gasselte). De uitkomst van dit onderzoek zal bepalen of appartementenbouw in boerderijen een profijtelijke toekomst heeft, hetzij voor (sociale) huurwoningen of voor koopwoningen. Tijdpad 2017.

2.3.2 Behoudt bestaande huurwoningen

Dorpsbelangen zal met de woningbouw vereniging Domesta in gesprek blijven om de verkoop van de bestaande huurwoningen te ontmoedigen. Tijdpad continu.

2.3.3 Zoek bestemming voor leegstaande panden

Als de woon enquête daartoe aanleiding geeft zal Dorpsbelangen actief steun bieden aan initiatieven om de splitsing van leegstaande grotere boerderijen in kleinere wooneenheden te bevorderen. Hierbij kan ook gedacht worden aan andere dan woonbestemmingen. Tijdpad 2017-2020.

⁶ CBS (30 maart 2016)

3. Toerisme en Recreatie

3.1 Inleiding

Wachtum is karakteristiek door de vele rietgedekte boerderijen, vooral aan de Oldehoek. De omgeving is aantrekkelijk; voor wandelaars en fietsers bevinden zich her en der bankjes en picknicktafels in en rondom het dorp. Een recent initiatief probeert Weelderig Wachtum te voorzien van bloemenpracht langs de openbare weg, voorlopig nog beperkt tot de ingangen van het dorp. Wachtum heeft echter weinig toeristische attracties. Molen De Hoop is te bezichtigen, maar alleen op woensdag en zaterdag middag, of na overleg met de (vrijwillige) molenaar.

Molen 'De Hoop' deed tot een aantal jaren geleden nog dienst als molen, maar is tegenwoordig een nostalgische herinnering aan de tijd van korenschoven en meelzakken. De molen kent een bijzondere geschiedenis. Hij werd oorspronkelijk gebouwd als poldermolen voor het bemalen van een polder bij Veendam. In 1894 werd de molen in Wachtum geplaatst en ging toen dienstdoen voor het malen van diervoer.

In het buitengebied van Wachtum ligt de camping Molenvoort; hier is ook een Bed & Breakfast en een vakantiehuis. Voor fietsers is Wachtum opgenomen in het 'Rondje Dalen'.

Er zijn verschillende wandeltochten, zoals de Snertwandeling die geld opbrengt voor het onderhoud van de molen, de dauwtrap (een oude traditie op Hemelvaartsdag en de avondvierdaagse, een schuurfeest (2^e zaterdag van juni), een paardenconours (1^e zondag van juli) en eens in de 3 jaar een volksfeest. Dit zijn evenementen die veelal door "lokaal bekende" mensen bezocht worden. Dit gaat ook op voor de verschillende activiteiten die door de activiteitencommissie van het dorpshuis georganiseerd worden.

3.2 Knelpunten

3.2.1 Dorpsaanzicht

Het vernieuwde dorpscentrum biedt een picknick tafel bij het dorps huis, waar vermoeide fietsers hun verdere route kunnen plannen, daarbij geholpen door de recent aangebrachte bewegwijzering. Maar de omgeving is weinig inspirerend. Een afvalbak ontbreekt. Er zijn geen horeca voorzieningen. De lange weg door het dorp met zijn kapot gereden bermen, en lelijke halogeen verlichting is niet uitnodigend.

3.2.2 Fietspaden netwerk

Wachtum is onderdeel van verschillende fietsroutes in Zuidoost Drenthe. De N34 vormt een barrière tussen Dalen en Wachtum. Maar wie Wachtum weet te bereiken kan vandaar uit noordoostwaarts prachtige verbindingen vinden door het eslandschap richting Oosterhesselen, Holsloot, Erm en Sleen. De Hoogetveensevaart wordt sinds het gereedkomen van de vaarroute door Drenthe aanzienlijk drukker bevaren. De provincie speelt hierop in door het aantal bruggen te verminderen. Is dit enerzijds aantrekkelijk voor het vaarverkeer, het (fiets)verkeer wordt hierdoor wel gehinderd. Wachtum heeft met succes de verwijdering van de Klenckerbrug tegen kunnen houden. Richting

Holsloot, Erm en Sleen worden fietsers en wandelaars echter gedwongen de weg aan de noordzijde van het kanaal te gebruiken, waar door auto's en landbouwvoertuigen met hoge snelheden wordt gereden. Dit wordt als zeer onveilig ervaren, vooral door de scholieren die naar Emmen fietsen, maar ook door de recreatieve fietsers.

3.3 Actiepunten

3.3.1 Versterk dorpsaanzicht

De bewoners van Wachtum hechten aan de klinkerstraat door het dorp. Bij de vervanging van de riolering zal Dorpsbelangen erop toezien dat deze behouden blijft. Ook zal bij de herinrichting die het gevolg is van de vervanging van de riolering aangedrongen worden op nieuw straatmeubilair, zoals blikvangers, afvalbakken en representatieve lantaarnpalen. Het zitje bij het dorps huis speelt hierbij een belangrijke rol. Tijdpad 2018-2019.

3.3.2 Bevorder groen beheer

Het maaien van de bermen langs de wegen in en om het dorp kan niet aan de inwoners worden overgelaten. Overleg met gemeente blijft nodig om regelmatig maaien te waarborgen. Ook het verwijderen van bladafval en herstel van kapot gereden bermen blijft een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De Commissie Groen overlegt met de gemeente over wie wat wanneer doet. Tijdpad continu.

3.3.3 Versterk wandel en fiets routes

In een samenhangend stelsel van wandel en fietspaden ontbreekt de het stuk over de kanaaldijk langs de Verlengde Hoogeveensevaart tussen Noordenveldseweg en Haarbrug. Fietsen langs de zuidzijde van het kanaal is veiliger, maar geeft ook meer beleving: Langs het water waarin veel bootjes varen en (als de kanaaldijk wordt voorzien van wildroosters) tussen de schapen door die daar grazen. Adequate bewegwijzering moet hierin worden meegenomen. Kosten 5 ton. Dit kan alleen als het wordt gesteund door gemeente en provincie. Dorpsbelangen heeft een voorstel is ingediend. Tijdpad 2017-2018.

4. Zorg en Welzijn

4.1 Inleiding

Het stimuleringsprogramma Gezond in Coevorden karakteriseert deel gebied 5 (Dalen, Dalerveen, **Wachtum**, Stieltjeskanaal en Holsloot) als volgt: - vergrijzing en eenzame ouderen; - weinig voorzieningen oudere jeugd; - veel inwoners met een WMO-voorziening.⁷ In Wachtum is in de afgelopen 10 jaar het aandeel van 65+ stabiel gebleven (18%). Maar het onderwerp Zorg en Welzijn wordt tijdens de discussies vooral in verband gebracht met de oudere inwoners van Wachtum en wordt besproken in relatie tot ouderenzorg en 'noaberschap'.

Zorg

In Wachtum zijn geen medische voorzieningen. Men is aangewezen op de huisartsenpost in Dalen (huisarts, apotheek, tandarts, fysiotherapie). De dichtstbijzijnde volwaardige ziekenhuizen bevinden zich in Emmen (20 km), Hardenberg (22 km) en Hogeveen (20 km). In Coevorden bevindt zich een dagziekenhuis waar de meeste specialisten uit Hardenberg spreekuur houden.

Voor diergeneeskunde is men aangewezen op Coevorden of Sleen.

⁷.https://www.coevorden.nl/fileadmin/files/www.coevorden.nl/Bestuur_Politiek/Beleidsplannen/Concept_Stimuleringsprogramma_Gezond_in_Coevorden_-_september_2015.pdf

Bij het dorps huis hangt een Automatic Electronic Defibrillator (AED); een tiental vrijwilligers worden jaarlijks bijgeschoold door de Werkgroep AED Dalen-Wachtum.

Verpleegkundige en thuiszorg worden verleend door de Stichting Icare vanuit Coevorden. Wachtum heeft een Zorgboerderij met inwonende en dagopvang van cliënten. Tafeltje dek je (maaltijdservice) is mogelijk via particulier gefinancierde arrangementen, maar deze komt hooguit eens per week.

Er is nog steeds een sterk sociaal netwerk, waarbij vrijwilligers behulpzaam zijn bij het verrichten van allerlei 'zorgtaken'.

Welzijn

Voorzieningen voor de lagere en middelbare schooljeugd ontbreken sinds de gemeente Coevorden de subsidie voor het Sociaal en Cultureel Werk (SKW) in 2013 heeft stopgezet. Door een eigen bijdrage van de ouders kan het jaarlijkse kampeerweekend voor de hogere klassen van de lagere school nog steeds georganiseerd worden, maar deze activiteit staat onder druk. De Soos voor 12-18 jarigen moest worden gestaakt. Er is een lokale afdeling van de Vrouwen van Nu, die maandelijks een informatieve bijeenkomst organiseren.

Het dorps huis 'De Kom' heeft een sociale spilfunctie. Er is een kaartclub en een dansclub. Er wordt regelmatig gekookt voor wie daar behoefte aan heeft, vooral voor oudere inwoners. Op zaterdag wordt patat gebakken in de 'snack-ff'.

4.2 Knelpunten

4.2.1 Vereenzaming

Gesteld wordt dat vooral ouderen een risicogroep voor vereenzaming vormen. Hoewel dit voor de hand ligt, is het niet onderzocht.

4.2.2 Vervoer

Er is geen openbaar vervoer in Wachtum. Wie niet (meer) kan fietsen, auto rijden of geen auto heeft (meest ouderen) heeft een probleem met vervoer naar voorzieningen buiten Wachtum (huisarts, ziekenhuis, bank, winkel). Inwoners met een Wmo voorziening krijgen van de gemeente Coevorden een vervoerspas en kunnen gebruik maken van de Regiotaxi Zuidoost-Drenthe. Hiervoor wordt een eigen bijdrage gevraagd.

4.2.3 Zorg

Mantelzorg wordt gezien als een probleem, dat per geval opgelost moet worden. Ondersteunende zorg als hulp bij het huishouden of onderhoud van de tuin vindt in een enkel geval wel plaats, maar er is geen organisatie/ vrijwilligerspool waarop kan worden teruggevallen.

4.2.4 Sociale veiligheid

Een recent aantal diefstallen in het dorp heeft, vooral bij ouderen, een gevoel van sociale onveiligheid doen ontstaan. Ook de lange niet-verlichte Giestee is 's avonds bedreigend voor vooral meisjes en jonge vrouwen.

4.3 Actiepunten

4.3.1 Inventarisatie zorgbehoeften ouderen

Er zijn algemene ideeën over wat ouderen nodig hebben, maar een samenhangend beeld ontbreekt. Dorpsbelangen zal daarom het initiatief nemen om een behoefte inventarisatie onder de oudere inwoners van Wachtum te organiseren. Dit kan goed worden uitgevoerd in samenwerking met de buurtverenigingen. Tijdspad 2017-2018.

4.3.2 Vrijwilligerspool

Dorpsbelangen zal buurtverenigingen stimuleren een vrijwilligerspool te organiseren voor hulp bij het huishouden, vervoer naar voorzieningen of boodschappen doen, en tuin onderhoud. Dit kan uitgroeien tot een zorg coöperatie, maar het initiatief daartoe wordt aan anderen overgelaten. Tijdpad 2018-2019.

4.3.4 Sociale veiligheid

Een 'alert- app' is inmiddels ontwikkeld. Aangesloten inwoners kunnen elkaar op de hoogte houden van mogelijk onraad. Dorpsbelangen zal hieraan bekendheid geven. Tijdpad 2017.

5. Bedrijvigheid

5.1 Inleiding

Wachtum kent een aantal herkenbare bedrijven, zoals agrarische bedrijven (veeteelt, akkerbouw), een ondersteunend Agrarisch Centrum, met vrachtvervoer voor veevoeder en een winkel met artikelen voor tuin en dier. Er is een grote bakkerij, die brood en banket levert aan verschillende vestigingen in de omtrek en ook in Wachtum een winkel heeft. De voormalige smederij is veranderd in een constructiewerkplaats voor begraafplaats benodigdheden. Er is een klus- en onderhoudsbedrijf, een rietdekkersbedrijf, een hoveniersbedrijf, een paardenhandel. Er zijn betrekkelijk veel inwoners met een inschrijving in de Kamer van Koophandel (er zijn 52 firmanamen geregistreerd) en sommigen hebben een eigen bedrijf buiten Wachtum. Er zijn in Wachtum een aantal ZZPers actief.

Voor de gemeente Coevorden als geheel geldt de verwachting dat de komende 10 jaar het aantal agrarische bedrijven zal afnemen, maar het agrarisch areaal niet.⁸ Voor Wachtum is de verwachting dat in de komende jaren de agrarische situatie niet veel zal veranderen. De meeste inwoners zijn geen voorstander van een industrieterrein. Daarin voorziet de structuurvisie van de gemeente Coevorden ook niet. Het ontbreken van winkels (bv supermarkt) en het ontbreken van een volwaardige horeca voorziening verkleint de aantrekkingskracht van Wachtum als plaats om te gaan wonen. Dit geldt ook voor de beperkte (industriële) werkgelegenheid. Er zijn echter kansen als forensendorp voor mensen die elders werken.

5.2 Knelpunten

5.2.1 Digitale infrastructuur

Wachtum is niet aangesloten op de snelle digitale communicatiemogelijkheden (glasvezel).

5.2.2 Werkgelegenheid

De mogelijkheden voor het vestigen van kleinschalige werkgelegenheid is beperkt. Deze kan hooguit worden gevonden in de bestaande bebouwing.

5.3 Actiepunten

5.3.1 Snelle digitale infrastructuur

Initieer onderzoek naar een snelle breedband (glasvezel) verbinding. Stel een projectgroep samen die nagaat of door samenwerking met buurdorpen een kritische massa kan worden bereikt voor de aanleg van nieuwe verbindingen. Tijdpad 2016-2017.

⁸https://www.coevorden.nl/fileadmin/_migrated/content_uploads/Economisch_beleidsplan_juni_2012_01.pdf

5.3.2 Promoot mogelijkheden voor kleinschalige werkgelegenheid

Overleg met de gemeente of leegstaande panden onttrokken kunnen worden aan een woonbestemming om de vestiging van kleinschalige bedrijven mogelijk te maken. Dit overigens met behoud van het oorspronkelijke karakter. Te denken valt aan kunstnijverheid of woon-zorg projecten. Maak dit vervolgens kenbaar in ruimere omgeving van Wachtum. Tijdpad 2017-2020.

6. Sport en Cultuur

6.1 Inleiding

Wachtum kent een rijk verenigingsleven, dat zich uit op sportief en cultureel gebied. De inwoners ontwikkelen voortdurend nieuwe initiatieven, zoals de Boerolympics, de Carbid academie, een jaarlijkse bazaar, een rommelmarkt en recent een boekenmarkt. Deze activiteiten spelen zich af op het sportveld aan de Zuidesch en in en rondom het dorps huis.

Sport

Voetbal

Voetbal in Wachtum bestaat sinds 1972. FC Wachtum 1 heeft één Senioren elftal dat onderdeel is van de Voetbalvereniging Dalen. Onderhoud van het sportveld valt niet langer onder de gemeentebegroting. Lijnen trekken, mollenbestrijding en jaarlijks snoeien van het opschot rond het veld en andere kleine zaken worden door vrijwilligers uit het dorp verzorgd. Recentelijk heeft men met gebruik van eigen middelen een robotmaaier in gebruik genomen.

Volleybal

Sinds januari 2008 heeft Wachtum een dames volleybalvereniging. De doelstelling van VMTP (Van Muur Tot Plafond) is volleyballen met gezelligheid. Hiervoor wordt de grote zaal in het dorps huis gebruikt. In de zomer speelt men toernooien op het sportveld.

Schaatsen

De IJvereniging "Nooitgedacht" is opgericht in 1929. In de beginperiode was er nog geen echte ijsbaan en werd gebruikt gemaakt van ondergelopen weilanden. In 1969 werd er een echte ijsbaan aangelegd aan de Noordenveldseweg. In 1999 verhuisde de baan in verband met de verbreding van de A37 naar de Doemsdijk. In seizoenen dat er geen ijs ligt worden excursies naar de overdekte ijsbaan in Assen georganiseerd. De ijsbaan wordt een groot deel van het jaar niet gebruikt.

Paardrijden

Wachtum is een paardendorp en een aantal dorpingen beoefent actief de paardensport. Stichting Concours Wachtum, sinds 2013 opvolger van de Stichting Concours Hippique Wachtum organiseert jaarlijks met de vele vrijwilligers het CH Wachtum. Veel aangespannen rijders uit Noord en Oost Nederland van bovengemiddelde kwaliteit komen naar het concours.

Sport voor de jeugd

Voor gymnastieklessen en sporten maakt de lagere school gebruik van het dorps huis en het sportveld. Er zijn weinig sport mogelijkheden voor de jongere jeugd.

Cultuur

Wachtum kent een revuevereniging ('Wachtumer revue') en een muziekvereniging ('Ons Genoegen'). Beiden hebben last van vergrijzing en verminderde ledenaanwas. Geoefend wordt in het dorps huis.

Wachtumer Revue

De Wachtumer Revue brengt al meer dan 30 jaar revue voorstellingen door de gehele provincie Drenthe en ver daarbuiten. Ze wordt ondersteund door een professionele licht- en geluidsinstallatie die bediend worden door 2 - 3 technici. Op het toneel kunnen de spelers rekenen op een goed ingespeelde toneelmeester die alles tussendoor in goede banen leidt.

Muziekvereniging Ons Genoegen

Muziekvereniging Ons Genoegen is een typische dorpsvereniging waarin alle leeftijden vertegenwoordigd zijn. De vereniging musiceert bij de Palmvasen optocht, de 4 mei herdenking, de kerstviering van de Markeschool en het school- en volksfeest eens in de 3 jaar. Ook brengt Ons Genoegen regelmatig serenades voor verschillende jubilarissen.

Overige verenigingen

Er is een kaartclub, een dansgroep en een afdeling van de Vrouwen van Nu, die maandelijks bijeenkomen. De Oranjevereniging organiseert festiviteiten, de jaarlijkse Koningsdag en de 4 mei dodenherdenking. Samen met de oudervereniging van de Markeschool wordt jaarlijks het Paasvuur georganiseerd. Eens in de drie jaar organiseert men het school- en dorpsfeest, een driedaags festijn met activiteiten, dorpsversiering en praalwagens.

Carbid academie

Jaarlijks is op 31 december de Carbidacademie actief op het sportveld. De Carbidacademie Wachstum (CAW) is in 2011 in het leven geroepen door een toegewijde groep carbidschieters. Het doel van de CAW is om de jeugd veilig kennis te laten maken met carbid schieten, zodat deze traditie wordt overgedragen. Het motto van de CAW is dan ook: 'harder knapp'n kuj leer'n!' In 2015 werd carbid schieten met oudjaar op de nationale erfgoed lijst geplaatst.

Overige activiteiten

In de zomer worden boerenspelen (BoerOlympics) gehouden in het centrum van het dorp. De wat oudere jeugd organiseert jaarlijks in juni een schuurfeest. Sinds kort bestaat een jaarlijkse rommelmarkt en boekenbeurs. Wekelijks deed de bibliobus het dorp aan. Deze voorziening is wegbezuinigd. Wel neemt de Markeschool nog deel aan een provinciale bibliotheekvoorziening voor de lagere schooljeugd.

Kunst

Aan het Oostereind bevindt zich het Atelier Gastronomie dat Glas in Lood kunstwerken ontwerpt en uitvoert. Even buiten Wachstum aan de Valsteeg is een schilderatelier waar men schilderlessen kan volgen. Beide ateliers zijn opgenomen in de open atelier route van de gemeente Coevorden.

6.2 Knelpunten

6.2.1 Voorzieningen staan onder druk

Voor de beschreven activiteiten zijn zowel sportveld als dorps huis belangrijke voorzieningen, waarvan het voortbestaan door wegvallen van subsidies onder druk staat. De maatschappelijke functie van sport wordt gezien als kansrijk voor het realiseren van doelen op het gebied van preventie en gezondheid. Sportverenigingen kunnen een rol spelen om het beweegaanbod dichtbij de mensen te creëren.⁹

Het voortbestaan van het dorps huis staat onder druk door het wegvallen van belangrijke subsidies (SKW). Daarmee verdween de Soos voor 12-18 jarigen.

⁹https://www.coevorden.nl/fileadmin/files/www.coevorden.nl/Bestuur_Politiek/Beleidsplannen/Concept_Stimuleringsprogramma_Gezond_in_Coevorden_-_september_2015.pdf

6.2.2. Weinig dorpsactiviteiten in de winter

Behalve het carbid schieten met oudjaar en het weerafhankelijke schaatsen zijn er 's winters geen dorpsactiviteiten, waar iedereen aan kan deelnemen.

6.3 Actiepunten

6.3.1 Steun behoud voorzieningen

Het sportveld wordt onderhouden door vrijwilligers. Het dorpshuis wordt beheerd door een stichting. Het stichtingsbestuur en Dorpsbelangen werken samen om het dorpshuis als belangrijke voorziening in Wachtum te behouden.

Dorpsbelangen zal zich richting gemeente blijven inzetten om deze voorzieningen te behouden. Tijdpad continu.

6.3.2 Feestelijkheden jaarwisseling

Inwoners gaven aan prijs te stellen op een jaarlijkse Kerstboom en Nieuwjaarsvuurwerk om 's winters een gezamenlijke activiteit te hebben. Dorpsbelangen zal de haalbaarheid hiervan (laten) onderzoeken. Tijdpad 2018.

7. Landbouw en Natuur

7.1 Inleiding

Wachtum is van oorsprong een agrarisch dorp, met landbouw en veeteelt bedrijven. In het verleden was er een melkfabriek. Op de essen vindt nog steeds landbouw plaats, en er zijn nog enkele veehouderijen. Daarnaast heeft Wachtum een paardentraditie met een hengstenhouderij en een manege. De molen De Hoop heeft lang dienst gedaan als veevoer malerij, maar heeft thans slechts een recreatieve functie. De verwachting voor de komende 10 jaar is dat het aantal actieve boeren nauwelijks zal afnemen en dat de hoeveelheid grond met een agrarische bestemming gelijk zal blijven.

Van 2008 - 2011 werd het Landschapsontwikkelingsproject Dalen - Wachtum uitgevoerd. De werkzaamheden waren gericht op het herstel van de onderlinge samenhang en herkenbaarheid van de verschillende landschappelijke elementen. Het resultaat van het project is een beter herkenbaar esdorpenlandschap, met herstelde landschapselementen en erfbeplanting.

Er loopt een programma voor de bescherming van weidevogels rondom het Drostendiep ten oosten van Wachtum.

7.2 Knelpunten

7.2.1 Bedrijfsmatig beheer en natuurlijke beleving landschap.

De inwoners zijn het erover eens dat het agrarisch karakter van het dorp behouden moet blijven. Maar de belangen botsen als het gaat om het bedrijfsmatig beheren en het natuurlijk beleven van het landschap. De natuuraanhangers koesteren het karakteristieke beeld van houtwallen, de essen en het beekdal landschap ten oosten van Wachtum, maar houtwallen belemmeren het inzetten van grote landbouw machines. Soms lijkt het dat boeren natuurbehoud ondergeschikt maken aan hun bedrijfsvoering, terwijl een beter evenwicht mogelijk lijkt. De indruk bestaat ook dat boeren ruimhartig omgaan met (de kunstmatige) bemesting van de gronden en bestrijding van plagen in de gewassen (pesticiden). Vooral de lelieteelt met het gebruik van neonicotinoiden leidt tot ongerustheid omtrent de schadelijkheid voor mens (kinderen) en dier. De boeren voeren aan dat het

overheidsbeleid zeer restrictief is en dat milieu eisen hebben geleid tot een aanmerkelijke reductie van het gebruik van kunstmest en pesticiden. Kortom, er is mogelijk een probleem met de beeldvorming.

7.2.2 Bermen worden te weinig gemaaid

Inwoners vinden dat het gemeentelijk maaibeleid van de bermen onder de maat is, zowel voor het aanzicht als voor de verkeersveiligheid. Voor de gemeente Coevorden is verkeersveiligheid de voornaamste reden dat bermen gemaaid worden. Daarnaast wordt er op verschillende plaatsen in de gemeente aan ecologisch bermbeheer gedaan ter bevordering van de biodiversiteit. De gemeente kent twee maairondes. In de eerste ronde wordt er 1 tot 1,5 meter breed van de berm gemaaid. In het najaar wordt alles gemaaid.

7.3 Actiepunten

7.3.1 Overleg Boermarke en Dorpsbelangen

Om misverstanden omtrent natuur beheer en natuur beleving te voorkomen zal Dorpsbelangen de Volmachten van de Boermarke bij het jaarlijks overleg van verenigingen uitnodigen. Tijdpad continu.

7.3.2 Overleg Dorpsbelangen en Gemeente

Het maaibeleid zal worden ingebracht in het jaarlijks overleg tussen Dorpsbelangen en bestuur van de gemeente Coevorden. Tijdpad continu.

4. Dorpsplan en dorpsagenda

<i>wat</i>	<i>wie</i>	<i>wanneer</i>
Verkeer en veiligheid		
1. Verkeer remmende maatregelen Oostereind	Dorpsbelangen- projectgroep verkeersveiligheid	2017-2018
2. 30 km zone Markeschool	Schoolbestuur en ouderraad	2016-2017
3. Straatverlichting	Dorpsbelangen	2018-2019
4. Fietser veiligheid ovonde Giestee	Dorpsbelangen- projectgroep verkeersveiligheid	2018-2019
5. Herinrichting dorpswegen na vervanging riolering	Dorpsbelangen	2018
6. Overleg over openmaken van dicht geslibde sloten en afwateringen	Dorpsbelangen	2018-2019
Wonen		
7. Woon enquête	Dorpsbelangen – projectgroep wonen	2017
8. Overleg Domesta	Dorpsbelangen	continu
9. Steun initiatieven opsplitsing grotere boerderijen in kleinere (woon) eenheden	Dorpsbelangen	2017-2020
Toerisme en recreatie		
10. Versterk dorpsaanzicht (zie 5 - Herinrichting dorpswegen na vervanging riolering)		
11. Bevorder groenbeheer	Dorpsbelangen – Commissie Groenbeheer	continu
12. Versterk netwerk wandel- en fiets routes: Fietspad kanaaldijk Hoogeveensevaart zuidzijde	Dorpsbelangen – projectgroep fietspad	2017-2018
Zorg en welzijn		
13. Inventarisatie zorgbehoeften ouderen	Dorpsbelangen - buurtverenigingen	2017-2018
14. Stimuleer opzet vrijwilligerspool	Dorpsbelangen - buurtverenigingen	2018-2019
15. Geef bekendheid aan sociale veiligheid 'Alert-app'	Dorpsbelangen	2017
Bedrijvigheid		
16. Inventariseer haalbaarheid snelle digitale infrastructuur	Dorpsbelangen – projectgroep glasvezel	2016-2017

17. Promoot mogelijkheden voor kleinschalige werkgelegenheid (zie 9 - Steun initiatieven opsplitsing grotere boerderijen in kleinere (woon) eenheden)	Dorpsbelangen	2017-2020
Sport en Cultuur		
18. Bepreek met gemeente behoud voorzieningen als sportveld en dorpshuis	Dorpsbelangen	continu
19. Onderzoek haalbaarheid jaarlijkse kerstboom en Nieuwjaarsvuurwerk	Dorpsbelangen – werkgroep vuurwerk	2018
Landbouw en natuur		
20. Overleg Volmachten Boermarke en Dorpsbelangen als onderdeel van overleg met dorpsverenigingen	Dorpsbelangen	continu
21. Het maaibeleid zal worden ingebracht in het jaarlijks overleg tussen Dorpsbelangen en bestuur van de gemeente Coevorden.	Dorpsbelangen	continu

Annex 1. Activiteiten om voorzieningen te behouden

Uit de analyses blijkt het belang van voorzieningen als het Dorpshuis (sociale ontmoetingsplaats), de lagere school (saamhorigheid) en het sportveld (lichaamsbeweging en sociale activiteiten).

Een groot aantal aangedragen ideeën had betrekking op activiteiten die de positie van deze voorzieningen zouden kunnen versterken, maar niet noodzakelijk door de gemeente of Vereniging Dorpsbelangen moeten worden georganiseerd. Deze ideeën zijn waardevol en verdienen een eigen opsomming.

Activiteiten

- Jeu de Boules
- Bingo
- Koersbal
- Kruisjassen
- Pubquiz
- Spooktocht
- Vogeltentoonstelling
- Bazar
- Boerengolf
- Bepanting overgeschoten weidehoekjes met bloemen en heesters
- Hondenuitlaatveldje
- Bezoek aan de boer
- Fietsverhuur
- Aanleg/vis steiger Hoogeveensevaart
- Verbreding schelpenpaadje
- Organiseer try-out voorstellingen/jamsessie/open podium in dorpshuis
- Muziekoepel
- Ontwikkel 'peergroep' achtige activiteiten
- Verander ijsbaan 's zomers in openlucht theater / wateractiviteiten
- Dansles voor ouderen en jongeren
- Dorpshuis activiteiten gericht op doelgroepen (teuthuis, soos 12+, soos 16+, 'bruin café')
- Turfhok als hangplek
- Filmavond
- Verleng openingstijden snack-ff voor een gezamenlijk bietje
- Organiseer bibliotheek (in school?)
- Organiseer viswedstrijden
- Klim- en klauter gebied
- Triathlon Wachtum
- Dierenpension
- Schuurverkoopdagen
- Streekmarkt voor eigen producten
- Zonnepanelen park

Annex 2 Kaart van Wachtum en buitengebied

